

'vond dit te ingrijpend', tekende Mussert aan.¹ Welk een teleurstelling! Maar drie dagen later wekte Schmidt nieuwe hoop bij Mussert door op een komende regering van NSB'ers te zinspelen; Schmidt vroeg hem althans, zich met het ex-Eerste-Kamerlid van de NSB, van Vessem, in verbinding te stellen; deze zou eerst 'drie of vier maanden' procureur-generaal in Den Bosch zijn 'om daarna minister van justitie te worden.'² Minister! Mussert snelde naar van Vessem. Deze weigerde. 'Laat mij niet in mijn hemd staan', smeekte Mussert; 'hij zeide', aldus van Vessem, 'jawel, wat zal men zeggen van discipline als eigen mensen niet willen. Vaderlands belang, dat ik aan- nam, anders zullen zij de mensen benoemen van *heim ins Reich*' – de SS-richting. Van Vessem blééf weigeren; bij zijn weggaan verzuchtte Mussert, 'de laatste maanden de meest geplaagde en getreiterde man in Nederland' te zijn.³

Wie 'treiterde' hem? Om te beginnen al Seyss-Inquart die hem twee weken tevoren, op 5 augustus, gezegd had dat er binnen de NSB een Nederlandse SS diende te komen onder een 'Voorman': Feldmeijer. Mussert wilde er zich niet tegen verzetten dat er 'een soort SS' kwam maar dan niet onder Feldmeijer die hij wantrouwde en die hij als de bondgenoot zag van zijn rivaal Rost van Tonningen. Zou men, suggereerde Mussert, boven de WA (die in opbouw was) en boven 'een soort SS' niet een persoon kunnen plaatsen die zijn, Musserts, volledig vertrouwen had, Huygen bijvoorbeeld?⁴ Seyss-Inquart liet Huygen pro forma komen en zei toen 'neen'. Tien dagen later kreeg Mussert te horen dat de SS strikt gescheiden moest blijven van de WA; ze diende, herhaalde Seyss-Inquart, binnen de NSB een aparte formatie te worden. Mussert weigerde medewerking.

Hoe konden Seyss-Inquart en Schmidt hem over de brug krijgen?

Zij kenden Musserts hartewens: een gesprek met Hitler. Welnu, op 21 augustus lieten zij aan Mussert doorschemeren dat zij bereid waren, dat gesprek te bevorderen als hij eerst eens zijn denkbeelden over de toekomstige verhouding van Nederland met Duitsland op schrift stelde. Daar ging Mussert graag op in! Hij trok zich in Lunteren terug, besprak daar de gehele situatie met van Geelkerken, van Genechten, Huygen en zijn gemachtigde voor Indische zaken, Harloff (*niet* met Rost natuurlijk) en schreef daar op zondag 25 augustus zijn 'Nota over de Bond der Germaanse volkeren':

¹ Mussert: Dagboek, 16 aug. 1940. Mussert liet het plan niet vallen. In zijn opdracht stelden Carp en prof. J. J. Schrieke in de herfst een nieuwe Grondwet op die Mussert in december in het Duits liet vertalen. ² Mussert: Dagboek, 19 aug. 1940. ³ A. J. van Vessem: Notitie, 20 aug. 1940 (Doc I-1783, a-3). ⁴ Mussert: Dagboek, 5 aug. 1940.